

SWESEM, Svensk förening för akutsjukvård

Specialistföreningen för ST-läkare och specialister i akutsjukvård.

Remissvar till SLS och Socialstyrelsen ang Remiss Nationell handlingsplan för ökad patientsäkerhet i hälso och sjukvården 2020-2024; Diarienummer: 4.3-24228/2018S

Bakgrund

Årligen drabbas ungefär 100 000 patienter av vårdskador inom den somatiska sjukhusvården, skador som hade kunnat undvikas. För att stärka patientsäkerheten och samordna arbetet inom hälso- och sjukvården har Socialstyrelsen tagit fram ett förslag till nationell handlingsplan för ökad patientsäkerhet, som nu går på remiss.

Den nationella handlingsplanen för ökad patientsäkerhet har på regeringens uppdrag tagits fram av Socialstyrelsen i samverkan med bland andra myndigheter, nationella organisationer, regioner, kommuner och experter.

Centralt i handlingsplanen är fem prioriterade områden med sammanlagt ett 40-tal förslag till nationella åtgärder som syftar till att stärka patientsäkerheten. Bland annat betonas att kunskapen om patientsäkerhet inom hälso- och sjukvården behöver öka, det förebyggande arbetet utvecklas och arbetet stärkas med att identifiera, utreda och analysera händelser som lett till vårdskador.

SWESEM:s synpunkter:

SWESEM är tacksamma för det arbete Socialstyrelsen lagt ned.

Arbetsmiljö

Det är viktigt att uppmärksamma faktorer som leder till försämrad patientsäkerhet. En av de viktigaste faktorerna är arbetsmiljön. Vårdplatsbristen handlar framförallt om flykten av sjuksköterskor från slutenvården. I de flesta verksamheter är arbetsmiljön ett stort problem som leder till uppsägningar av alla yrkeskategorier. Detta leder till ännu högre arbetsbelastning och bristande tid för återhämtning. På många arbetsplatser har vårdgivaren tvingats hyra in personal som på kort sikt löser bemanningsproblem men på lång sikt ökar kostnaden.

För att genomföra föreslagna åtgärderna behövs en ekonomi anpassad för det. Utan högre budget kommer vårdgivaren inte kunna uppfylla kraven. För att förbättra arbetsmiljön och öka patientsäkerheten anser SWESEM att de flesta påverkande faktorer kan ändras bara genom att

www.swesem.org

info@swesem.org

anställa fler personal. Det är en förutsättning att anställda får gå på sina utbildningar och genom det öka/upprätthålla sin kompetens.

Att ansvara för en bra arbetsmiljön som gör att patientnära personal stannar vid sin arbetsplats är en av huvudmännens största uppgifter.

Flera arbetsplatser har till slut fyllt i §6.6A anmälan p.g.a dålig arbetsmiljö och därigenom fått igenom förändringar.

I remissen påtalas att arbetsmiljö hänger ihop med patientsäkerheten och att huvudmännen säkerställer att "vårdgivaren tillämpar en säker bemanning och schemaläggning som utgår från kunskap om medarbetarnas erfarenhet och kompetens" samt "säkerställer yrkeskompetens". Detta är svårt att nå i verkligheten och SWESEM undrar vad konsekvensen blir för de vårdgivare som inte uppfyller kraven.

SWESEM instämmer i att det behövs ett systematiskt arbete för introduktion av nytutexaminerade och att det behövs kontinuerlig fortbildning och kompetensutveckling.

Swesem instämmer i att "kompetensförsörjning är en process som innebär att på såväl kort som lång sikt säkerställa att verksamheten har tillgång till personal med adekvat kompetens." Detta innebär att personalen behöver ha tillgång till regelbunden utbildning och inte utsättas för inställd undervisning pga otillräckliga resurser. Det innebär att det behöver finnas utrymme i ekonomin att anställa även nyexaminerade sjuksköterskor och läkare trots att de kommer kräva tid för introduktion och utbildning.

Patientsäkerhet och arbetsmiljö hänger ihop. Vi betonar vikten av fungerande IT system för både patientsäkerhet och arbetsmiljö. Bristande IT-system är idag en stor risk och ett arbetsmiljöproblem.

Forskning

"Kunskap om patientsäkerhet behövs på alla nivåer i hälso- och sjukvården, hos enskilda medarbetare, hos chefer och ledare liksom hos beslutsfattare och politiker. Vidare är det viktigt att beslut fattas utifrån relevant forskning och utifrån kunskapsläget inom området."

För att leda forskningen framåt behövs anslag - vi vill hitta orsaker som leder till vårdskador och hitta förebyggande lösningar. I verkligheten har vårdgivaren ofta svårt att behålla alla sina arbetstagare pga dålig ekonomi. Det leder till att alla andra aktiviteter än kliniskt arbete behöver dras in för att kunna hålla verksamheten flytande. För att få möjlighet både till verksamhetsutveckling och forskning behövs resurser för fler anställda. Det är en förutsättning för att undvika vårdskador. För att ha framgång behövs initierade beslutsfattare som har kontroll över vårdgivarens ekonomi.

Det kan vara en hämmande faktor att det rekommenderade nationella samordningsorganet enbart har rådgivande funktion men inte har mandat att genomföra ändringar.

www.swesem.org

info@swesem.org

Team

Swesem instämmer med att "faktorer som stress, arbetsbelastning och återhämtning är avgörande för att kunna utföra ett säkert arbete."

"Det är viktigt att i bemanningsplanering och sammansättning av team ta hänsyn till team medlemmarnas individuella kunskap och kompetens så det skapas förutsättningar för en bredd av kompetenser och erfarenheter." För att genomföra detta behövs tillräcklig bemanning med flertalet olika kompetenser så att de nya arbetstagare kan jobba tillsammans med erfarna och kompetenta medarbetare och på så sätt höja sin egen kompetens. Vi vill poängtera att kompetensen höjs när specialister och ST-läkare i akutsjukvård har sin regelbundna arbetsplats på akutmottagningen. På så sätt undviker vi att de nyaste och mest oerfarna kollegorna tar hand om svårt sjuka patienter ensamma, med ökad risk för vårdskador.

Inom akutsjukvården har man särdeles stor möjlighet att få öva och utveckla förmågan att arbeta i team. Det är viktigt att teamutbildning prioriteras även när det är brist på resurser.

Patientsäkerhet

I remissen påtalas vikten av att stärka analys, lärande och utveckling. SWESEM föreslår ett nationellt avvikelssystem för en gemensam kunskapsdatabas. Med röda flaggor för t.ex nya förväxlingsrisker. Detta skulle undvika att varje sjukvårdsenhet arbetar med patientsäkerhetsarbete var för sig. Vi skulle ta lärdom av varandra och snabbt upptäcka undvikbara risker. Detta register skulle också kunna vara grund till forskning om patientsäkerhet.

SWESEM instämmer i vikten av att vårdgivaren tillämpar en säker bemanning och schemaläggning som utgår från kunskap om medarbetarnas erfarenhet och kompetens, där det är självklart att akutsjukvården skall vara bemannat dygnet runt av specialister i akutsjukvård.

Att vårdgivaren tar hänsyn till stress, arbetsbelastning och återhämtning är avgörande för att kunna utföra ett säkert arbete.

Akutmottagningar med sin utmanande arbetsmiljö är särskilt utsatta områden med risk för vårdskador. Arbetet med patientsäkerhet påverkas även av att det traditionellt inte finns fast anställda läkare på svenska akutmottagningar, utan att läkarna i stället har återkommande veckovis tjänstgöring på akutmottagningen. Dessa läkare, som vanligen har medicinkliniken, kirurgkliniken eller ortopedkliniken som "hemmaklinik", har då svårare att ha insyn i gällande rutiner och har svårare att delta i utvecklingsarbetet. Traditionellt är det även så att de yngsta och minst erfarna läkare tjänstgör på akutmottagningar, vilket är förvånande med tanke på att den utmanande arbetsmiljön och handläggningen av akut sjuka patienter under tidspress egentligen kräver erfarenhet inom sitt yrke. SWESEM anser därför att alla svenska akutmottagningar bör bemannas dygnet-runt av akutläkare med specialistkompetens. Akutläkarna är anställda på akutkliniken och kan bidra till utvecklingsarbete och andra åtgärder

www.swesem.org

info@swesem.org

för ökad patientsäkerhet på ett mer tydlig sätt än gästande kollegor från andra kliniker. Dygnet-runt-närvaro av specialistläkare inom akutsjukvård är ett konkret sätt att öka patientsäkerheten på svenska akutmottagningar.

Primärvård - Akutsjukvård

Det är viktigt med tillgång till primärvård för kontinuitet och tillgänglighet samt till akutsjukvård för säkerhet, effektivitet, jämlikhet och vård i rimlig tid.

Det blir en ökad risk för vårdskador på akuten vid crowding pga bristande tillgång till primärvård och vid boarding pga för få vårdplatser.

För genomförandet av handlingsplanen undrar SWESEM vilken roll specialitetsföreningar får: t.ex. läkarförbundet, läkaresällskapet, vårdförbundet. Det borde finnas representanter som faktiskt träffar patienter.

Sammanfattning

- För att förbättra arbetsmiljön och öka patientsäkerheten anser SWESEM att de flesta påverkande faktorer kan ändras bara genom att anställa fler vårdarbetare samt behålla erfaren personal.
- Akutmottagningar med sin utmanande arbetsmiljö är särskilt utsatta områden med risk för vårdskador. SWESEM anser därför att alla svenska akutmottagningar bör bemannas dygnet-runt av akutläkare med specialistkompetens. Akutläkarna är anställda på akutkliniken och kan bidra till utvecklingsarbete och andra åtgärder för ökad patientsäkerhet.
- Kompetensen höjs när specialister och ST-läkare i akutsjukvård har sin regelbundna arbetsplats på akutmottagningen. På så sätt undviker vi att de nyaste och mest oerfarna kollegorna tar hand om svårt sjuka patienter ensamma, med ökad risk för vårdskador.
- SWESEM betonar vikten av fungerande IT system för både patientsäkerhet och arbetsmiljö.
- Det behövs ett systematiskt arbete för introduktion av nytutexaminerade och kontinuerlig fortbildning och kompetensutveckling av all personal.

För Svensk Förening för Akutsjukvård:

Angela Falk, styrelseledamot

Yvonne Felfalusi-Béres, styrelseledamot

Michael von Schickfus, styrelseledamot

Referenser

<https://www.av.se/arbetsmiljoarbete-och-inspektioner/arbetsgivarens-ansvar-for-arbetsmiljon/>

www.swesem.org

info@swesem.org

